

ÜLEVAADE „MAAPÕUEALASEST SEADUSANDLUSEST MAAVARA- JA PÕHJAVEEVARU KASUTAMISEL“

Käesolevas dokumendis on antud ülevaade maapõuealasest seadusandlusest maavara- ja põhjaveevaru kasutamisel. Kokkuvõtte olulisematest õigusaktidest on seisuga 25.11.2011. a ning täiendava infona on lisatud ka koostaja (OÜ Alkranel) ja töö tellija (OÜ Eesti Geoloogiakeskus) poolsed kommentaarid. Käesolev töö on kokku pandud valdkonnapõhiliselt ja jaguneb järgnevalt:

1. MAAPÕUE KASUTAMINE	3
1.1. Maapõue uurimine ja kasutamine	3
1.1.1. Üldgeoloogiline uurimistöo ja geoloogiline uuring ning lubade taotlemise menetlus	5
1.1.2. Uurimistöo ja geoloogilise uuringu teostamine ning aruande menetlus	7
1.2. Kaevandamine.....	9
1.2.1. Menetlus kaevandamisloa taotlemiseks (väljastamiseks)	11
1.2.2. Väljastatud loa alusel kaevandamine	13
1.2.3. Karjääri dokumentatsioon	14
1.2.4. Kaevandamise lõpetamine ja kaevandatud ala korrastamine	18
1.3. Kinnisasja kasutamisoigus maapõue kasutamisel	19
1.4. Maavara kaevandamisõiguse tasu, selle arvutamine ja tasumine	20
1.5. Keskkonnamõju hindamine (sh menetlusetapid)	21
1.6. Kaevandamisjäätmekava.....	23
2. PÕHJAVEE KASUTAMINE JA KAITSE	25
2.1. Puurkaevu ja puuraugu rajamine.....	25
2.2. Vee erikasutusluba	26
2.3. Puurkaevu ja puuraugu likvideerimine, konserveerimine või rekonstrueerimine.....	27
2.4. Põhjavee kaitstus.....	28

Materjali efektiivsemaks läbitöötamiseks ning hilisemaks kasutamiseks on rakendatud järgnevaid meetodeid:

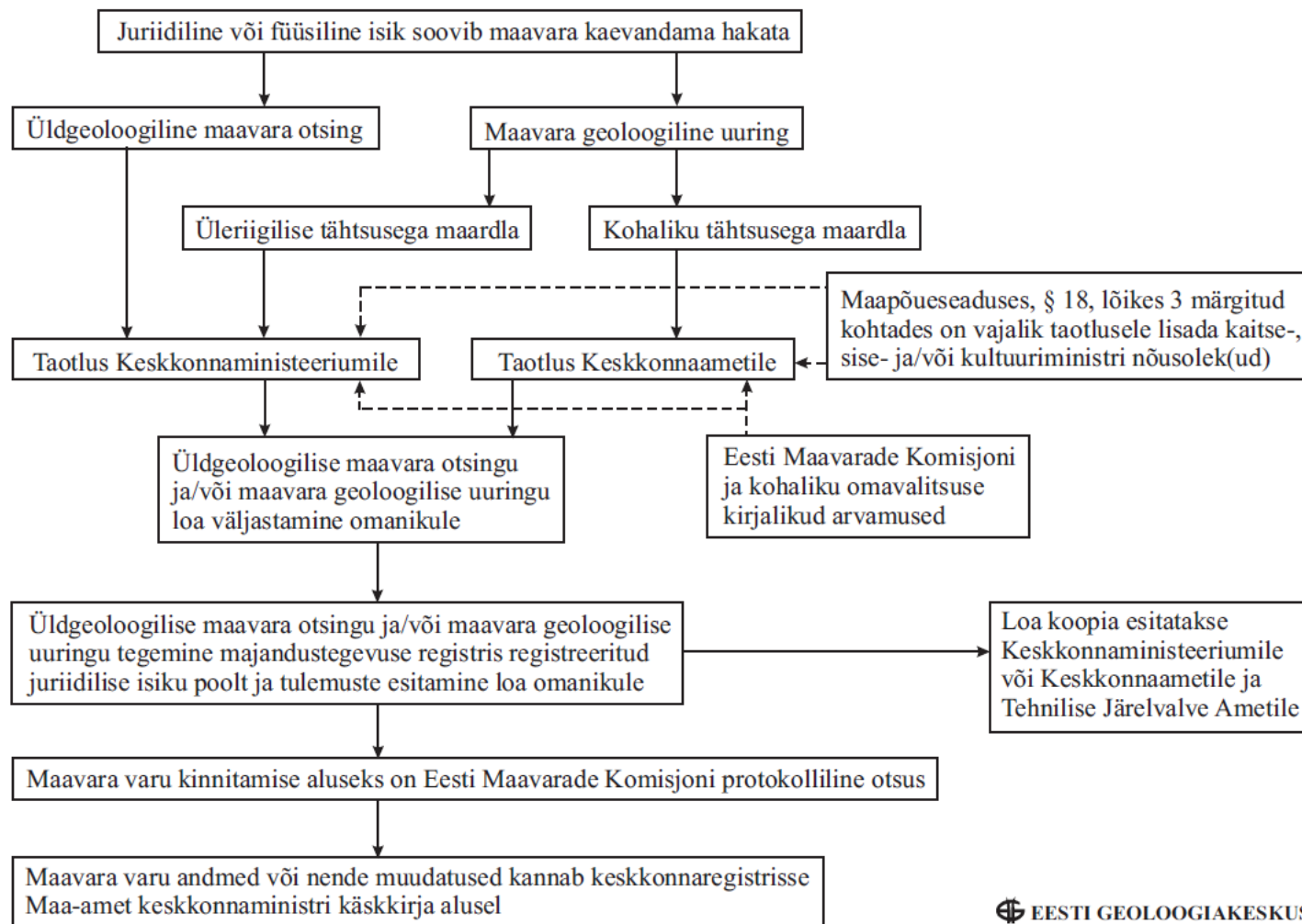
- Allajoonitud tekst – oluline tekstiosa, pööra tähelepanu;
- Kursiivkirjas tekst - esitatud õigusakti nimetus. Akti esmanimetamisele (tekstis) järgneb akti algteksti vastuvõtmise aegne märg;e;

- [Allajoonitud \(sh kursiivkirjas\) ja sinine tekst](#) – esitatud viide internetiallikale või märksõnale (vt järgnev punkt). Õigusakti puhul on viide internetiallikale lisatud selle esmanimetamisel (peatükis);
- Märksõnade loete – esitatud otsimist lihtsustavad märksõnad (tähestikulises järjekorras);
  - [Geoloogiline uuring.](#)
  - [Kaevandamine.](#)
  - [Kaevandamise lõpetamine ja kaevandatud ala korrastamine.](#)
  - [Kaevandamisjäätmekava.](#)
  - [Kaevandamisõiguse tasu, selle arvutamine ja tasumine.](#)
  - [Kaeveloa kehtivus.](#)
  - [Kaeveloa menetlus.](#)
  - [Karjääri dokumentatsioon.](#)
  - [Maavara kaevandamise arengukava.](#)
  - [Nõuded kaeveõhne teisese kasutamise ja enamohtlikul tegevusalal kaevandamise ning turbakaevandamise projektile.](#)
  - [Maavara kaevandamise riskianalüüs](#)
  - [Keskkonnamõju hindamise \(KMH\) protsess.](#)
  - [Maavarade geoloogilise uuringu üldskeem.](#)
  - [Maavarade kaevandamise lubade üldskeem.](#)
  - [Markšeideritööd.](#)
  - [Puurkaevu ja puuraugu likvideerimine/konserveerimine/rekonstrueerimine.](#)
  - [Puurkaevu ja puuraugu rajamine.](#)
  - [Põhjaveekaitstus.](#)
  - [Vee erikasutusloa menetlusprotsess.](#)
  - [Vee erikasutusluba.](#)
  - [Üldgeoloogiline uurimistöö.](#)
  - [Üldgeoloogilise uurimistöö ja geoloogilise uuringu aruande esitamine.](#)
  - [Üldgeoloogilise uurimistöö ja geoloogilise uuringu taotlusmenetlus.](#)
  - [Üldgeoloogilise uuringu ja geoloogilise uuringu loa kehtivus.](#)

1. MAAPÕUE KASUTAMINE

1.1. Maapõue uurimine ja kasutamine

- Maapõue uurimise, kaitsmise ja kasutamise kord ning põhimõtted on sätestatud [maapõueseaduses](#) ([MaaPS](#); RT I 2004, 84, 572). Joonis 1 annab ülevaate maavarade geoloogilist uuringut võimaldavate lubade taotlemise, menetlemise ja uuringute läbiviimise üldpõhimõtetest.
- Seaduse kohaselt jaguneb maavaravaru olenevalt uurituse detailsusest.
  - Tarbevaruks - maavaravaru, millele on koostatud geoloogiline uuring ja seetõttu on olemas vajalikud andmed ka maavaravaru kaevandamiseks ja kasutamiseks.
  - Reservvaruks - maavaravaru, mille geoloogilise uurituse maht võimaldab saada vajalikud andmed maavaravaru perspektiivi hindamiseks ja edasise geoloogilise uuringu suunamiseks. Keskkonnaminister võib tunnistada reservvaru kaevandatavaks ja kasutatavaks, kui reservvaru piirneb vahetult tarbevaruga või paikneb selle lasumis.
  - Prognoosvaruks - maavaravaru, mille uurituse mahu määrab üldgeoloogiline uurimistö. Prognoosvaru eraldatakse maardlaga piirneval alal väljaspool tarbe- ja reservvaru, kus maavara ilmingute esinemise põhjal võib eeldada uue maardla olemasolu. Prognoosvaru võimaldab hinnata maardla maavaravaru suurendamise või uue maardla kindlakstegemise võimalust ning on aluseks maavara otsingu ja geoloogilise uuringu suunamisel.
- Tarbevaru ja reservvaru jagunevad kasutamisevõimalikkuse ja majandusliku tähtsuse alusel aktiivseks ja passiivseks. Prognoosvaru gruppideks ei jaotata.
  - Maavaravaru on aktiivne, kui selle kaevandamisel kasutatav tehnoloogia ja tehnika tagavad maapõue ratsionaalse kasutamise ja keskkonnanõuete täitmise ning maavara kasutamine on majanduslikult kasulik.
  - Maavaravaru on passiivne, kui selle kasutamine ei ole keskkonnakaitseliselt võimalik või käesoleval hetkel puudub vastav tehnoloogia.
- Maavaravarude liigitusest ja kaevandamisväärtusest saab ülevaate näiteks:
  - OÜ Eesti Geoloogiakeskuse andmebaasist „[Geoloogiafond](#)“.
  - Keskkonnaministeeriumi Keskkonnateabe Keskuse [Keskkonnaregistrist](#).
  - Maa-ameti [Geoportaalist](#).

 EESTI GEOLOOGIAKESKUS

Joonis 1. Skeem - ülevaade maavarade geoloogilist uuringut võimaldavate lubade taotlemise, menetlemise ja uuringute läbiviimise üldpõhimõtetest (alus: OÜ Eesti Geoloogiakeskus, 2011).

1.1.1. Üldgeoloogiline uurimistöö ja geoloogiline uuring ning lubade taotlemise menetlus

- Üldgeoloogiline uurimistöö on maapõue geoloogilise ehituse või maavarade leviku seaduspärasuste selgitamise eesmärgil tehtav teadusuuring või geoloogiline rakendustöö.
  - Uurimistöö on lubatud vaid vastava loa alusel, välja arvatud juhud, kus välitöid ei ole kavandatud või need piirduvad looduslike või tehispaljandite kirjeldamisega ning käsipalade või kivististe maapinnalt kogumisega.
- Geoloogiline uuring on maavara kaevandamise ja kasutusele võtmise eesmärgil tehtav geoloogiline töö.
  - Geoloogiline uuring on lubatud maavara geoloogilise uuringu loa alusel.
- Üldgeoloogilise uurimistöö loa ja geoloogilise uuringu loa (edaspidi ka uuringuloa) saamiseks tuleb esitada taotlus ([MaaPS § 13](#)).
  - Üldgeoloogilise uurimistöö loa maavara otsingu eesmärgil ja uuringuloa üleriigilise tähtsusega maardlas, piiriveekogus, territoriaal- ja sisemeres ning majandusvööndis annab Keskkonnaministeerium.
  - Üldgeoloogilise uurimistöö loa, kui luba ei taotleta maavara otsinguks, ja uuringuloa kohaliku tähtsusega maardlas annab Keskkonnaamet.
- Lubade taotluse vormid ning täpsustatud nõuded üldgeoloogilise uurimistöö loa ja uuringuloa taotlusele, seletuskirjale ja graafilisele osale on kehtestanud keskkonnaminister (keskkonnaministri 20.05.2005. a määrus nr 40 „[Üldgeoloogilise uurimistöö loa ja uuringuloa taotluse vorm, üldgeoloogilise uurimistöö loa ning uuringuloa taotlusele, seletuskirjale ja graafilisele osale esitatavad täpsustatud nõuded, üldgeoloogilise uurimistöö loa ning uuringuloa andmise menetlustoimingute tähtajad ja üldgeoloogilise uurimistöö loa ning uuringuloa vorm](#)“).
- Kui on teada, et uurimistöö või uuringu käigus võib tekkida kaevandamisjäätmekogumisi ning jäätmekogumiste ladestamiskohaks ei ole jäätmehoidla, [jäätmeseaduse](#) ([JäätS](#); RT I 2004, 9, 52) § 35² tähenduses, tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava (vt ptk 1.6). Samuti on loa taotleja kohustatud arvestama uuringuga rikutud maa korrastamisega ([MaaPS § 45](#)). Rikutud maa korrastamise korra ja korrastamise projektile esitatavad nõuded on kehtestanud keskkonnaminister (keskkonnaministri 26.05.2005. a määruses nr 43 „[Üldgeoloogilise uurimistööga, geoloogilise uuringuga ja kaevandamisega rikutud maa korrastamise kord](#)“).
- Lubade taotluste menetlemine (tabel 1) toimub [haldusmenetluse seaduse](#) ([HMS](#); RT I 2001, 58, 354) alusel avatud menetluse sätete järgi, arvestades [MaaPS](#)-es toodud erisusi.

Tabel 1. Ülevaade üldgeoloogilise uurimistöö ja geoloogilise uuringu loa taotlusmenetlusest.

Nr	Viide	Tegevus	Teostaja(d)	Ajaperioodi täpsustus	Muud märkused
1	MaaPS § 13	Loa taotluse koostamine ja esitamine	Loa taotleja	Sõltub taotletavast tegevusest	Taotluse koostamise konsultatsiooni pakub ka OÜ Eesti Geoloogiakeskus
2	KKM määrus* § 4 lg 2	Menetluse algatamise teade avalikustatakse ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded	Loa taotleja ja andja (Keskkonnaministeerium või Keskkonnaamet)	Viivitamatult peale loa taotluse laekumist	Loa andja avalikustab teate ja loa taotleja tasub riigilõivu (RLS**,6,39 eurot)
3	KKM määrus § 4	Maavara otsingu üldgeoloogilisest uurimistöö või uuringuloa taotlusest teavitatakse kõiki kinnisasja omanikke, kelle kinnisasja piirides luba taotletakse	Loa andja	Kahe nädala jooksul, peale loa taotluse menetluse teate avaldamist	
4	MaaPS § 14 lg 2 ja KKM määrus § 4 lg 5	Loa taotluse ning otsuse eelõu esitamine uuringuruumi asukoha kohalikule omavalitsusele (KOV) ja Eesti Maavarade Komisjonile (EMK) arvamuse saamiseks	Loa andja, KOV ja EMK	KOV ja EMK esitavad arvamuse kahe kuu jooksul, peale taotluse ning otsuse eelõu neile edastamise päeva	Taotlus ning otsuse eelõu saadetakse EMK-le kahe nädala jooksul uuringuruumi asukoha KOV seisukoha saamisest
4.1	MaaPS § 14 lg 5 ¹	Kui on vaja läbi viia keskkonnamõju hindamine (KMH), siis annab KOV ja EMK oma arvamuse pärast keskkonnamõju hindamise (KMH) aruande heakskiitmist	KMH algatamise kohta teeb otsuse loa andja	Vaata ptk 1.5	KMH algatamist, heakskiitmist jms reguleerib KeHJS***. KMH temaatikat kirjeldab täpsemalt ptk 1.5
4.2	MaaPS § 17 lg 2 ja KKM määrus § 4 lg 4	EMK esitab arvamuse hiljem ka juhul kui teostatakse enampakkumine	Loa andja	Korraldatakse, kui kolmekümne päeva jooksul menetluse algatamise teate avaldamisest arvates esitatakse teine taotlus	Reguleerib VV määrus****
5	KKM määrus § 4 lg 6 ja 7	Otsus loa andmise või selle andmisest keeldumise kohta	Loa andja	30 päeva jooksul peale KOV ja EMK arvamuse saamist. Luba antakse kuni viieks aastaks	Kogu taotlusprotsess võib tavapäraselt vältida kuni 9 kuud, kui ei algatata KMH-d ja ei viida läbi enampakkumist

Nr	Viide	Tegevus	Teostaja(d)	Ajaperioodi täpsustus	Muud märkused
5.1	MaaPS § 20 lg 3	Loa andmisest keeldumisel, kui selle põhjuseks on KOV seisukoht, saab loa andmist kaaluda Vabariigi Valitsus (VV)	Loa taotleja, andja ja VV		VV taotluse suunamist arutatakse ka loa taotlejaga
6	MaaPS § 19 lg 1	Uuringuloa andmisest teatamine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded	Loa taotleja ja andja	Peale loa andmise otsuse tegemist	Loa andja avalikustab teate ja loa taotleja tasub riigilõivu (RLS, 6,39 eurot)
7	KKM määrus § 4 lg 8	Luba saadetakse taotlejale tähitud kirjaga või antakse välja allkirja vastu	Loa andja ja taotleja	Kahe nädala jooksul peale otsuse tegemist	Taotleja tasub riigilõivu loa väljastamise eest (RLS)

*KKM määrus - „Üldgeoloogilise uurimistöö loa ja uuringuloa taotluse vorm, üldgeoloogilise uurimistöö loa ning uuringuloa taotlusele, seletuskirjale ja graafilisele osale esitatavad täpsustatud nõuded, üldgeoloogilise uurimistöö loa ning uuringuloa andmise menelustoiimingute tähtajad ja üldgeoloogilise uurimistöö loa ning uuringuloa vorm“; ** RLS – [riigilõivuseadus](#) (RT I 2006, 58, 439); *** KeHJS - [keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus](#) (RT I 2005, 15, 87); **** VV määrus - vabariigi valitsuse 09.06.2005. a määrus nr 133 „[Riigile kuuluval maapõue osal maavara otsingu eesmärgil tehtava üldgeoloogilise uurimistöö, geoloogilise uuringu või riigi omandis oleva maavara kaevandamise õiguse enampakkumise teel müümise kord](#)“.

1.1.2. Uurimistöö ja geoloogilise uuringu teostamine ning aruande menetlus

- Üldgeoloogilise uurimistöö ja geoloogilise uuringu koostamise nõuded on spetsiifilised ning võivad aja jooksul muutuda, seetõttu neid siin üksikasjalikult ei käsitleta.
  - Üldgeoloogilise uurimistöö ja geoloogilise uuringu teostamise korda reguleerib keskkonnaministri 26.05.2005. a määrus nr 44 „[Üldgeoloogilise uurimistöö ja maavara geoloogilise uuringu tegemise kord](#)” ja teostatava tegevuse jaoks väljastatud luba (ptk 1.1.1).
- Vastavalt [MaaPS](#) § 21 on põhjendatud vajadusel võimalik taotleda väljastatud loa muutmist.
  - Kui uurimistöö või uuringu käigus tekib kaevandamisjäätmeid ning jäätmete ladestamiskohaks ei ole jäätmeoidla [JäätS](#) § 35² tähenduses, tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava (vt ptk 1.6).
  - Loa muutmisel tasub muudatuse taotleja riigilõivu ([RLS](#), teade ametlikus väljaandes [Ametlikud Teadaanded](#) 6,39 eurot).
- Vastavalt MaaPS § 22 võib loa väljastaja loa kehtetuks tunnistada muuhulgas ka siis kui loa omanik ei ole alustanud loas sätestatud töid ühe aasta möödumisel, alates loa kehtivuse algusest.
- Üldgeoloogilist uurimistööd ja geoloogilist uuringut võib teha [kaevandamisseaduses](#) ([KaeVS](#); RT I 2003, 20, 118) sätestatud korra järgi registreeritud isik.

- Uuringuloa omanik on kohustatud korrastama uuringuruumi teenindusala MaaPS § 45 alusel. Üldgeoloogilise uurimistöö ja geoloogilise uuringuga rikutud maa korrastamise korra on kehtestanud keskkonnaminister (määrus „[Üldgeoloogilise uurimistööga, geoloogilise uuringuga ja kaevandamisega rikutud maa korrastamise kord](#)“).
- Tabel 2 annab ülevaate üldgeoloogilise uurimistöö ja geoloogilise uuringu põhjal valminud aruande esitamise korrast.

Tabel 2. Ülevaade üldgeoloogilise uurimistöö ja geoloogilise uuringu aruande esitamise korrast.

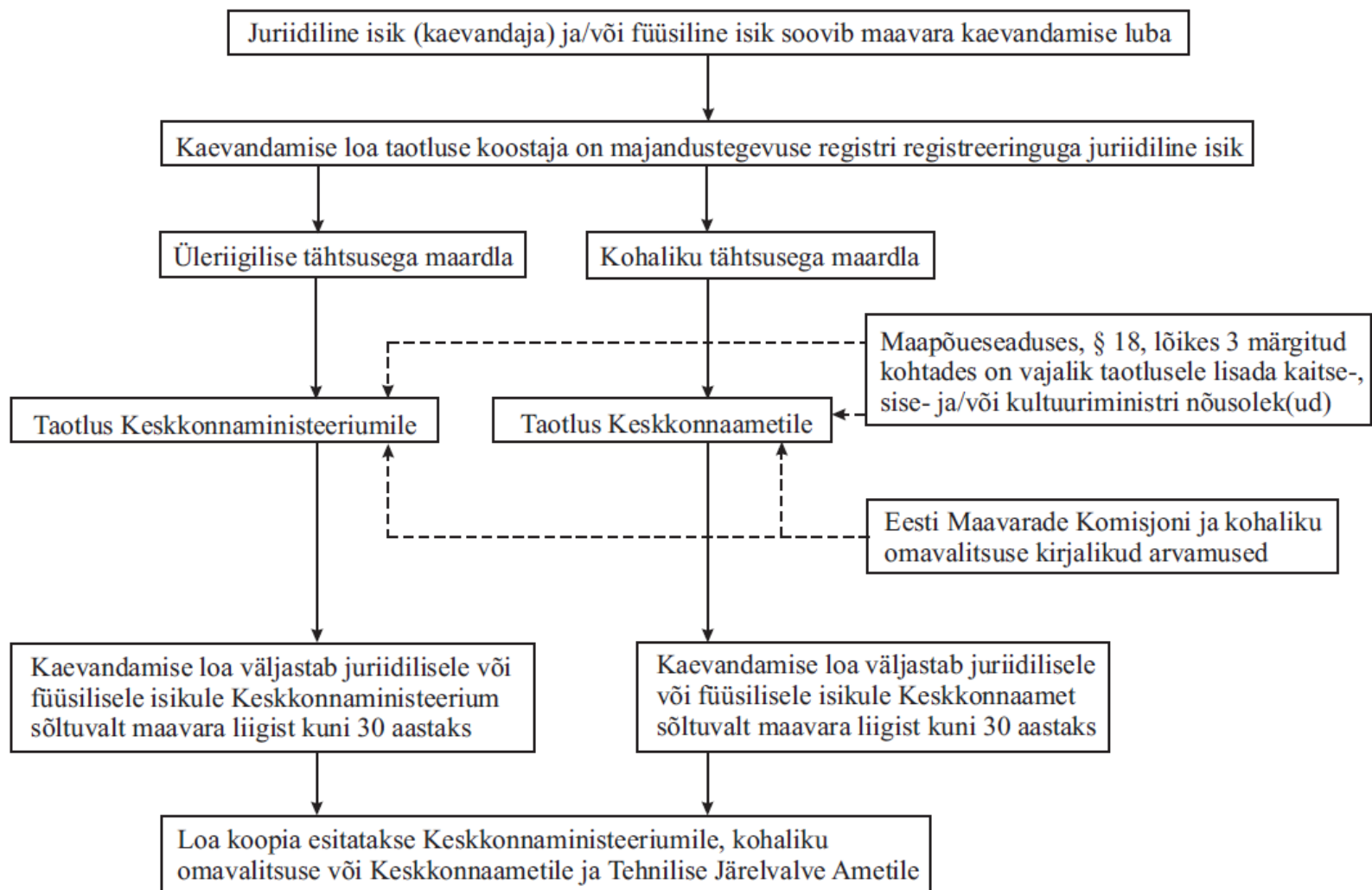
Nr	Viide	Tegevus	Teostaja(d)	Ajaperioodi täpsustus	Muud märkused
1	Uurimistöö või uuringu esitamine				
1.1	KKM määrus* § 2 lg 1	Üldgeoloogilise uurimistöö aruanne, mille põhjal ei ole vaja teha muudatusi keskkonnaregistris , esitatakse loa väljaandjale	Loa omanik või omaniku poolt volitatud isik	Kolmekümne päeva jooksul pärast tööde lõpetamist	Lisatakse kirjalik arvamus tehtud uuringu täielikkuse ja saadud andmete usaldatavuse kohta
1.2	KKM määrus § 2 lg 2	Üldgeoloogilise uurimistöö aruanne, mille põhjal on vaja teha muudatusi keskkonnaregistris , esitatakse Keskkonnaministeeriumile			
1.3	KKM määrus § 3 lg 1 ja 2	Geoloogilise uuringu aruanne esitatakse Keskkonnaministeeriumile			
2	Järgnev kohaldub vaid üldgeoloogilisele aruandele, mille põhjal on vaja teha muudatus keskkonnaregistris ja geoloogilisele uurimisaruandele				
2.1	KKM määrus § 4 lg 1 ja 2	Aruande esitamine Eesti Maavarade Komisjonile (EMK) seisukoha andmiseks	Keskkonnaministeerium ja EMK	EMK esitab seisukoha kuuekümnepäeva jooksul, alates aruande saamisest	
2.2	KKM määrus § 5 lg 1	Otsuse tegemine, mida loetakse ühtlasi ka aruande kinnitamiseks või kinnitamata jätmiseks	Keskkonnaministeerium	Kolmekümne päeva jooksul pärast EMK seisukoha saamist	
2.3	KKM määrus § 5 lg 2	Otsus saadetakse uuringuloa omanikule, keskkonnaregistri volitatud töötajale ja Keskkonnaametile	Keskkonnaministeerium	Kümne päeva jooksul, pärast otsuse tegemist	Uuringuloa omanikule saadetakse tagasi ka kõik esitatud aruande eksemplarid

Nr	Viide	Tegevus	Teostaja(d)	Ajaperioodi täpsustus	Muud märkused
2.4	KKM määrus § 5 lg 4 ja MaaPS § 12 lg 1	Uuringuloa andjale esitatakse kinnitatud aruanne ning kinnitusotsuse koopia koos MaaPS § 12 lg 1 sätestatud materjalidega	Loa omanik	Kolmekümne päeva jooksul pärast üldgeoloogilise uurimistöö või geoloogilise uuringu tulemuste kinnitamist	Kui loa andis Keskkonnaministeerium, ei pea loa omanik esitama otsuse koopiat

* KKM määrus - keskkonnaministri 21.04.2005. a määrus nr 27 „[Üldgeoloogilise uurimistöö ja geoloogilise uuringu aruande esitamise ning läbivaatamise kord](#)“.

1.2. Kaevandamine

- Kaevandamiseks nimetatakse maavara kasutamise eesmärgil selle maapõuest väljamisel, allmaakaevetööde rajamisel, geoloogilisel uuringul või kaevanduse osaks oleva allmaaehitise ehitamisel maapõues tehtavat tööd; maavara kaevandamise või esmatöötlemisega seotud vedu; maavara esmatöötlemist, sealhulgas maavara tööstuslikul viisil purustamist, sorteerimist, veetustamist, brikettimist ja ladustamist või puistangute moodustamist, kaevandatud ala või puistangute korrastamist ([KaeVS](#) § 3 lg 1).
- Kaevandada tohib ainult keskkonnaregistris maavarana arvele võetud kivimi, setendi, vedeliku või gaasi looduslikku lasundit.
- Kaevandamise õigus tekib maavara kaevandamise loa alusel.
  - Kaevandamisloa annab üleriigilise tähtsusega maardlas, piiriveekogus, territoriaal- ja sisemeres ning Eesti Vabariigi majandusvööndis Keskkonnaministeerium.
  - Kohaliku tähtsusega maardlas annab kaevandamisloa Keskkonnaamet.
  - Joonis 2 annab ülevaate maavarade kaevandamise lubade taotlemise üldpõhimõtetest.
- [KaeVS](#)-es kehtestatud nõuded, ei laiene füüsilisest isikust kinnisasja omanikule, kellel on vastavalt [MaaPS-le](#) § 59 õigus oma kinnisasjal asuvat maavara kaevandada isikliku majapidamise tarbeks kaevandamisloata.
- Tööde teostamisel tuleb järgida MaaPS § 4 sätestatud ohutusnõudeid (majandus- ja kommunikatsiooniministri 10.08.2004. a määrus nr 172 „[Kaevandamise ja kaevetööde teise kasutamise ohutusnõuded](#)“).

Joonis 2. Skeem - ülevaade maavarade kaevandamise lubade taotlemise üldpõhimõtetest (alus: OÜ Eesti Geoloogiakeskus, 2011).

1.2.1. Menetlus kaevandamisloa taotlemiseks (väljastamiseks)

- Kaevandamisloa saamiseks tuleb esitada taotlus, mis sisaldab MaaPS § 27 nimetatud dokumente. Taotluse nõuded on spetsiifilised ning võivad aja jooksul muutuda, seetõttu neid siin üksikasjalikult ei käsitleda.
- Kaevandamisloa taotluse vormi ning täpsustatud nõuded taotlusele, seletuskirjale ja graafilisele osale on kehtestanud keskkonnaministri 06.05.2005. a määruses nr 36 „[Maavara kaevandamisloa taotluse vorm, kaevandamisloa taotlusele, seletuskirjale ja graafilisele lisale esitatavad täpsustatud nõuded, kaevandamisloa andmise, muutmise ja ümberregistreerimise menetlustoimingute tähtajad ja kaevandamisloa vorm](#)“. Nimetatud määruses on käsitletud ka kaevandamisloa andmise, muutmise ja ümberregistreerimise menetlustoimingute tähtaegu.
- Kui kaevandamise käigus võib tekkida kaevandamisjäätmekava, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmeoidla [JäätS](#) § 35² tähenduses, tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, mis on koostatud [JäätS](#) § 42¹ kehtestatud nõuetest lähtuvalt. Samuti on loa taotleja kohustatud arvestama kaevandamisega rikutud maa korrastamisega (MaaPS § 48). Maavaravaru kaevandamisega rikutud maa korrastamise korra ja korrastamise projektile esitatavad nõuded on kehtestanud keskkonnaminister määruses „[Üldgeoloogilise uurimistööga, geoloogilise uuringuga ja kaevandamisega rikutud maa korrastamise kord](#)“.
- Kaevandamisloa andmiseks on vaja täiendavat nõusolekut (MaaPS § 33; nõusolekut küsib loa andja):
  - kaitseministrilt, kui luba taotletakse riigikaitse tähtsusega objekti piires või kui kaevandamine võib kahjustada riigikaitseobjekti või põhjustada häireid selle tegevuses;
  - siseministrilt, kui kaevandamine võib häirida piirirahu, takistada riigipiiri valvamist või kui maavara soovitakse kaevandada kalmistu piires;
  - kultuuriministrilt, kui kaevandamisluba taotletakse muinsuskaitsealale või kinnismälestisele või nende kaitsevöönditesse;
  - majandus- ja kommunikatsiooniministrilt, kui kaevandamisluba taotletakse metallitoorme või põlevkivi kaevandamiseks;
  - kehtiva üldgeoloogilise uurimistöö loa või kehtiva uuringuluba omanikult või ühe aasta jooksul pärast loa kehtivuse lõppemist isikult, kellele üldgeoloogilise uurimistöö luba või uuringuluba oli antud, kui luba taotletakse temale varem maavara otsinguks antud üldgeoloogilise uurimistöö.
- Kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele kohaldatakse [HMS](#) alusel avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS-es toodud erisusi. Tabelis 3 on esitletud ülevaade kaevandamisloa taotluse menetlemisprotsessist.

Tabel 3. Ülevaade kaevandamisloa taotluse menetlusprotsessist.

Nr	Viide	Tegevus	Teostaja(d)	Ajaperioodi täpsustus	Muud märkused
1	MaaPS § 27 ja 28 lg 1	Kaevandamisloa taotluse koostamine ja esitamine loa andjale	Loa taotleja	Sõltub taotletavast tegevusest	Taotluse koostamise konsultatsiooni pakub ka OÜ Eesti Geoloogiakeskus
2	MaaPS § 28 lg 2 ja § 29 lg 2	Taotluse kontroll nõuetele vastavuse osas ja menetluse algatamise teate avalikustamine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded	Loa andja (Keskkonna-ministeerium või Keskkonnaamet) ja taotleja	Peale loa taotluse vastuvõtmist	Loa andja avalikustab teate ja loa taotleja tasub riigilõivu (RLS, 6,39 eurot)
3	KKM määrus*** § 4 lg 3	Taotlusest teavitatakse kõiki kinnisasja omanikke, kelle kinnisasja piirides luba taotletakse	Loa andja	Kahe nädala jooksul, peale kaevandamisloa taotlemise teate avaldamist	
4	MaaPS § 28 lg 3 ja KKM määrus § 4 lg 5 ja 7	Taotlus esitatakse Eesti Maavarade Komisjonile (EMK) ja taotluses märgitud asukoha kohalikule omavalitsusele (KOV) arvamuse saamiseks	Loa andja, KOV ja EMK	EMK ja KOV esitavad arvamuse kahe kuu jooksul, peale taotluse neile edastamise päeva	Keskkonnaamet saadab taotluse (kohaliku tähtsusega maardla puhul) EMK-le kahe nädala jooksul, peale KOV seisukoha saamist
4.1	MaaPS § 28 lg 5 ja KKM määrus § 4 lg 5	Kui on vaja läbi viia keskkonnamõju hindamine (KMH), siis annab KOV ja EMK oma arvamuse pärast keskkonnamõju hindamise (KMH) aruande heakskiitmist	KMH algatamise kohta teeb otsuse loa andja	Vaata ptk 1.5	KMH algatamist, heakskiitmist jms reguleerib KeHJS**. KMH temaatikat kirjeldab täpsemalt ptk 1.5.
4.2	KKM määrus § 4 lg 5	EMK esitab arvamuse hiljem ka juhul kui teostatakse enampakkumine	Loa andja	Korraldatakse, kui kolmekümne päeva jooksul menetluse algatamise teate avaldamisest arvates esitatakse teine taotlus	Reguleerib VV määrus***

Nr	Viide	Tegevus	Teostaja(d)	Ajaperioodi täpsustus	Muud märkused
5	KKM määrus § 4 lg 6	Otsus kaevandamisloa andmise või andmisest keeldumisest	Loa andja	Kahe kuu jooksul peale EMK seisukohta	Taotluse menetlemise aeg on keskmiselt kokku 7,5 kuud, kui ei algatata KMH-d ja ei viida läbi enampakkumist.
5.1	KKM määrus § 4 lg 6 ja MaaPS § 34 lg 2	Loa andmisest keeldumisel, kui selle põhjuseks on KOV seisukoht, saab loa andmist kaaluda Vabariigi Valitsus (VV)	Loa andja, VV ja taotleja	10 päeva jooksul, peale VV seisukoha saabumist	Vajadusel konsulteeritakse ka loa taotlejaga
6	MaaPS § 36 lg 1	Kaevandamisloa andmise teate avalikustamine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded	Loa andja ja taotleja	Peale otsuse vastuvõtmist	Loa andja avalikustab teate ja loa taotleja tasub riigilõivu (RLS, 6,39 eurot)
7	KKM määrus § 5*	Luba saadetakse taotlejale ja loa koopia vastavalt kas Keskkonnaministeeriumile või Keskkonnaametile	Loa andja	15 päeva jooksul kaevandamisloa allakirjutamisest	Kui kinnisasja kasutamiseks on taotlejal vaja valdaja nõusolekut, siis väljastatakse luba peale kinnisasja kasutamise õiguse tekkimist. Taotleja tasub riigilõivu loa väljastamise eest (RLS**)

* KKM määrus - "Maavara kaevandamisloa taotluse vorm, kaevandamisloa taotlusele, seletuskirjale ja graafilisele lisale esitatavad täpsustatud nõuded, kaevandamisloa andmise, muutmise ja ümberregistreerimise menelustoiomingute tähtjad ja kaevandamisloa vorm"; **** KeHJS - [keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus](#); *** VV määrus - „[Riigile kuuluval maapõue osal maavara otsingu eesmärgil tehtava üldgeoloogilise uurimistö, geoloogilise uuringu või riigi omandis oleva maavara kaevandamise õiguse enampakkumise teel müümise kord](#)“.

1.2.2. Väljastatud loa alusel kaevandamine

- Kaevandamise puhul on olulisemateks dokumentideks [MaaPS](#), [KaevS](#) ja neist lähtuvad alamaktid ning muud õigusaktid, mis seonduvad kavandamisega. Samuti tuleb arvesse võtta väljastatud kaaveluba (ptk 1.2.1).

- Kaevandamisluba kehtib kuni 30 aastat (dolokivi-, fosforiidi-, kristalliinse ehituskivi, lubjakivi-, metallitoorme-, põlevkivi-, savi- või turbamaardlas ja üleriigilise tähtsusega liivamaardlas) ning üldjuhul kuni 15 aastat (järvelubja-, järvemuda-, kruusa- või meremudamaardlas ja kohaliku tähtsusega liivamaardlas).
- Kaevandamisluba on võimalik pikendada, lähtudes MaaPS § 37 sätestatust, sh muuta, ümber registreerida § 42 ja § 44 või kehtetuks tunnistada § 43 alusel. Muutmise või ümberregistreerimise taotluse eest peab tasuma riigilõivu [RLS-es](#) sätestatud määrade järgi.
  - Kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmekava, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmehoidla [Jääts](#) § 35² tähenduses, tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, mis on koostatud [Jääts](#) §42¹ kehtestatud nõuetest lähtuvalt.
- Tööde eest peab vastutama [KaeVS](#) sätestatud korra järgi registreeritud isik. Esitada tuleb kaevandusmahu aruandeid (MaaPS § 40). Maavara kaevandamisõiguse tasu arvutatakse ja makstakse [keskkonnatasude seaduse](#) ([KeTS](#); RT I 2005, 67, 512) ja selle alusel kehtestatud õigusaktide järgi (vaata ptk 1.4).
- Maavara kaevandamisel tehtavaid mõõdistustöid ja dokumenteerimist nimetatakse markšeideritööks, mille tegemise kord on kehtestatud majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi määrusega (majandus- ja kommunikatsiooniministri 09.12.2003. a määrus nr 258 „[Markšeideritöö kord](#)“).
- Kaeveõhne rajamisel peab olema tagatud markšeideritööde teostus. Markšeideritööd tuleb korraldada nii, et hiljem oleks võimalik mõõdistamistulemusi dokumentaalselt kontrollida. Markšeideritöö ja markšeideridokumentatsiooni kaudu kontrollitakse kaevandamisloas märgitud kaevandamise mahtudest kinni pidamist. Sealjuures sätestab MaaPS § 43 lg 1 p 2, et kaevandamisloa andja võib kaevandamisloa tunnistada kehtetuks juhul kui loa omanik on rikkunud loaga määratud mäeeraldise või mäeeraldise teenindusmaa piires kehtestatud nõudeid ja tal on nimetatud rikkumiste eest rohkem kui üks kehtiv karistus.
- [KaeVS](#) kohaselt kaevandamise ja kaeveõhne teisese kasutamise ning projekti koostamise nõuete rikkumisel on trahv kuni 300 trahviühikut. Juhul kui selle on toime pannud juriidiline isik, siis karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

1.2.3. Karjääri dokumentatsioon

- Kaevandamise või kaeveõhne teisese kasutamisega tegelevatel ettevõtjatel peavad olema järgmised dokumendid (koostab ja nõustab ka OÜ Eesti Geoloogiakeskus – <http://www.egk.ee>):
  - kaevandamise või kaeveõhne teisese kasutamise projekt;
  - riskianalüüsi puudutavad dokumendid;
  - tööohutusjuhendid ning seadmete ja masinate kasutusjuhendid;
  - markšeideridokumentatsioon.

- Allmaatöödega tegelev ettevõtjal peavad lisaks olema avarii likvideerimise plaan, maa all viibivate isikute üle arvepidamise kord, veekõrvaldus-, tuulutus- ja elektrivarustuskeem ning muud tehnoloogiaskeemid.
- Maavara kaevandamisega tegelev ettevõtja peab iga kalendriaasta või aastateks jaotatud pikema perioodi kohta koostama arengukava, mis tuleb esitada kaevandamise asukoha järgsele kohalikule omavalitsusele teadmiseks viimase nõudmisel. Maavara kaevandamise arengukava kui ettevõtja tegevust käsitleva arengukava eesmärk on tagada tõhus kontroll kaevandamisega keskkonnale avaldatava mõju üle ja tegevuse optimaalne ulatus. Täpsemaid nõuded õigusaktidega arengukavale kehtestatud ei ole.
- Nõuded kaeveõhne teise kasutamise ja enamohtlikul tegevusalal kaevandamise ning turbakaevandamise projektile (edaspidi *projekt*) on sätestatud Majandus- ja kommunikatsiooniministeriumi määruses „Kaevandamise ja kaeveõhne teise kasutamise projektile esitatavad nõuded“.
- Projekt kohustuslikud osad on seletuskiri, graafilisest osast (kaardid, plaanid ja tehnilised joonised), lisad, kus on esitatud lähteülesanne, keskkonnamõju hindamise tulemused (selle vajalikkusel) ja muud vajalikud dokumendid.
- Kaevandamise projekt peab kajastama vähemalt järgmisi asjaolusid:
  - tootmisvõimsuse arvutus;
  - aastatoodangu maht ja maavara varu arvutus;
  - avamiskaeveõhne suudme asukoha koordinaadid, kaeveõhnt iseloomustavad suurused (nt kallakus, gabariidid, suund);
  - mäeeraldise ja mäeeraldise teenindusmaa piires plaanile kantud vajalike lõigustavate kaeveõhnt kallakused, suunad, pikkused, asukohad ja põhigabariidid, mis tagavad inimeste ja kasutatavate masinate vaba ja ohutu liikumise ning vajaliku õhuhulga lubatud liikumiskiiruse, ning mäeeraldise piires ja sellega külgneval, kaevandamistöödest mõjutataval, maa-alal asuvad ehitised ning kommunikatsioonid;
  - kaevandamistehnoloogia skeem ja selle vajalikud joonised ning tehnoloogia valiku majanduslikud ja tehnilised põhjendused;
  - allmaaojektile vajaliku õhuhulga arvutuse ning tuulutussüsteemi ja ventilaatorseadmete valiku;
  - veekõrvaldus (veeärastussüsteem) valik vastavalt hüdrokeoloogilistele prognoosidele, vajalike veekogurite asukohad ning mõõtmed, pumbaseadmete asukohad ja tootlus;
  - energiavarustuse üldskeem vajaliku koguvõimsuse arvutusega;
  - kaevisveo ja tõste tüüpskeemid ja veoks ning tõsteks vajalike vahendite nimetused ja kogused;
  - kaevisveo töötlemise ja rikastamise moodus (vajadusel);
  - jääkide ja jäätmete ladustamise tingimused;

- käituskaeveõõnte asukohad vastavalt lähteülesandes esitatule;
  - tuletõrjeabinõud;
  - kasutatavad masinad, nende iseloomustus, vastavus kasutuskeskkonnale;
  - avariist teadustamise süsteem (allmaatöödel);
  - sidekorraldus töökohtadega;
  - maavara kaevandamisega rikutud maapinna korrastamine;
  - keskkonnamõju hinnangu tingimuste ja nõuete täitmine (keskkonnamõju hindamise aruande olemasolul);
  - ohutustingimused plahvatusohtlikus keskkonnas (põlevkivi koristuses, rikastusvabrikutes, purustussõlmedes, sorteerimissõlmedes ja teistes kohtades, kus tööprotsessis on võimalik plahvatusohtliku keskkonna tekkimine);
  - maapinnal asuvate ehitiste hoidmise abinõud (allmaakaevandamisel);
  - mäeeraldise mäendustingimuste kirjeldus;
  - piisav kogus geoloogiliste töödega saadud lähteandmeid, mäeeraldise üldiseloomustus ja uurituse ulatus, mäeeraldise geoloogilise ehituse kirjeldus, mäeeraldise hüdrogeoloogiline iseloomustus, geoloogiliste rikete asukohad, maavara lõhelisuse määrangud, allmaakaevandamisel kaeveõõnte vahetu lae omadused, kaevandatavat lasundit ja vahetut lage iseloomustavad ja muud vajalikud geoloogilised joonised;
  - andmed põhimaavara ja kaasneva maavara esinemise korral, ka kaasneva maavara kvaliteedi ja tehnoloogiliste omaduste kohta.
- Kaeveõõne teisese kasutamise projekt peab sisaldama:
    - kasutamiseesmärgi ja piiranguid;
    - kaeveõõne üldplaani koos kaeveõõne mõjualasse jäävate ehitiste ja kommunikatsioonidega;
    - toestiku arvutust ja jooniseid;
    - teistest kaeveõõntest isoleerimise tööjooniseid ja tõkete arvutust;
    - tuulutusskeemi koos vajalike õhuhulkade arvutusega;
    - elektrivarustusskeemi vajalike masinate ja võimsuste arvutusega;
    - veeärastusskeemi koos prognoositava vee mahuga ja kasutatavate seadmetega;
    - kaeveõõnt iseloomustavaid lõikeid;
    - kaeveõõne valgustusskeemi;
    - vajalikke seletuskirju ja ohutusmeetmeid.

- Projekti avamiskaeveõhne ja käituskaeveõhne osa peab sisaldama:
  - kaeveõhne gabariitide, kallakuse ja pikkuse määrangut;
  - kaevise veo korda koos veo skeemiga ja kasutatavate laadurite ja veokite loeteluga;
  - veeärastuse korda, kasutatavaid seadmeid, nende põhjendusarvutust;
  - elektrivarustuskeemi ja tööjooniseid koos vajalike võimsuste arvutusega;
  - kui on ette nähtud lõhketööde tegemine, siis ka puur- ja lõhketööde tegemise korda koos puur- ja lõhketööde passiga;
  - vajalikke seletuskirju ja ohutusmeetmeid.
- Allmaatööde puhul peab projekt lisaks sisaldama: laekäitlus- ja toestuspassi vahetu lae geoloogiliste lõigete ja iseloomustusega, toestiku arvutust, tuulutusskeemi koos vajalike õhuhulkade arvutusega ja kasutatavate ventilatsiooniseadmete iseloomustusega.
- Projekti seletuskirja olulised osad on:
  - projekteeritavate kaeveõhnte iseloomustus;
  - tehnoloogia kirjeldus;
  - mäeeraldisel paiknevate objektide käitlemine ja nende kaitseks rakendatavad ohutusnõuded;
  - ohutusabinõude kava;
  - keskkonnanõu abinõud;
  - selgitused mäendustingimuste ja kaevandatud alade korrastamise kohta;
  - muud projekti õigeks rakendamiseks vajalikud selgitused.
- Maavarade kaevandamiseks vajaliku riskianalüüsi koostamist reguleerib Vabariigi Valitsuse määrus „[Maavarade kaevandamisele esitatavad tervishoiu ja tööohutuse nõuded](#)”.
- Tööandja peab tagama, et töökohas viiakse läbi „[Tervishoiu ja tööohutuse seaduse](#)“ § 13 lõike 1 punktis 3 nimetatud riskianalüüs ning et selle tulemuste põhjal koostatud tegevuskava abinõusid rakendatakse töötajate ohutuse ja tervise tagamiseks. Riskianalüüs tehakse enne tööde alustamist ning kui töökohas tehakse suuri muudatusi, seda laiendatakse või ehitatakse ümber, tuleb riskianalüüs uuesti läbi vaadata.
- Riskianalüüsi käigus selgitatakse välja töökeskkonna ohutegurid, mõõdetakse vajaduse korral nende parameetrid ning hinnatakse riske töötaja tervisele ja ohutusele, arvestades tema ealisi ja soolisi iseärasusi, sealhulgas erisriska seaduse §-des 10 (rasedad ja rinnaga toitvad töötajad) ja 10¹ (alaealised ja puudega töötajad) nimetatud töötajatele ning töökohtade ja töövahendite kasutamisega ja töökorraldusega seotud riske. Riskianalüüsi tulemused vormistatakse kirjalikult ja neid säilitatakse 55 aastat.
- Maavara kaevandamise riskianalüüs peab sisaldama plahvatusohtliku keskkonnaga seotud plahvatus- ja tuleohu riskianalüüsi, sealhulgas:
  - plahvatusohtliku keskkonna tekkimise tõenäosust ja selle püsimist;

- süüteallikate, kaasa arvatud elektrostaatiliste laengute tekkimise ja aktiveerumise tõenäosust;
- seadmetest, töövahenditest ning nende ühenduseadmetest, kasutatavatest materjalidest ja tööprotsessidest tulenevaid plahvatusriske ning nende võimalikke koosmõjusid;
- võimaliku plahvatusega kaasnevate tagajärgede ulatust.
- Töökeskkonna riskianalüüsi alusel koostama kirjaliku tegevuskava, milles nähakse ette ettevõtte kõikidel tegevusaladel ja juhtimistasanditel korraldatavad tegevused töötajate terviseriski vältimiseks või vähendamiseks, nende ajakava, teostajad, ning eraldama selleks vajalikud vahendid.

1.2.4. Kaevandamise lõpetamine ja kaevandatud ala korrastamine

- Kaevandamise lõpetamine on maavara kaevandamise lõpetamine kaevanduse või karjääri sulgemise eesmärgil.
- Kaevandamise peatamine on kas ajutine või pikaajaline maavara kaevandamise katkestamine majanduslikel kaalutlustel või avarii tagajärjel, mis nõuab pikemaajalisi korrastustöid.
- Kaevandamise peatamise ja lõpetamise korda reguleerib majandus- ja kommunikatsiooniministri 14.11.2003. a määrus nr 244 „[Kaevandamise peatamise ja lõpetamise kord](#)“:
  - Määruse kohaselt toimub kaevandamise peatamine ja lõpetamine projekti alusel (konkreetsed nõuded projektile on toodud eelpool nimetatud majandus- ja kommunikatsiooniministri määruses).
  - Kaevandamisloa omaja kutsub kokku kaevandamise peatamise või lõpetamise komisjoni, kuhu peale loa omaja esindaja kuuluvad kaevandamise peatamis- või lõpetamistöid tegeva ettevõtja, Tehnilise Järelevalve Ameti, kohaliku omavalitsuse ja piirkondliku keskkonnaameti esindajad. Komisjoni eesmärk on kontrollida kaevandamise peatamiseks või lõpetamiseks tehtud tööde vastavust projektile.
- Kaevandamise peatamisest või lõpetamisest:
  - üleriigilise tähtsusega maardlas teavitab loa omaja Tehnilise Järelevalve Ametit ja loa andnud asutust kuus kuud ette.
  - kohaliku tähtsusega maardlas teavitab loa omaja loa andnud asutust, kohaliku omavalitsuse täitevorganit ja asukohajärgset keskkonnaametit kolm kuud ette.
- Maavaravaru kaevandamisega rikutud maa tuleb korrastada enne kaevandamisloa kehtivuse lõppemist. Vastasel juhul võidakse rakendada MaaPS § 49 lg 3 toodud sunniraha. Kaevandamisloa omanik on kohustatud korrastama ala MaaPS § 48 alusel. Kaevandamisega rikutud maa korrastamise korra on kehtestanud keskkonnaminister määrusega („[Üldgeoloogilise uurimistööga, geoloogilise uuringuga ja kaevandamisega rikutud maa korrastamise kord](#)“).

- Kaevandamisega rikutud maa korrastamiseks tuleb koostada projekt eelpool nimetatud keskkonnaministri määruses toodud korra alusel. Korrastamisprojekti rakendamiseks annab nõusoleku Keskkonnaamet, arvestades Eesti Maavarade Komisjoni arvamust. Kaevandamisloa omanik on kohustatud esitama loa andjale (keskkonnaministeerium üleriigilise tähtsusega maardlas ja keskkonnaamet kohaliku tähtsusega maardlas) kord aastas andmed maavaravaru kaevandamisega maa rikkumise ja rikutud maa korrastamise kohta. Rikutud maa korrastatuks tunnistamise otsuse koopia edastab Keskkonnaamet maakatastri volitatud töötlejale.
- Korrastamisprojekti koostamise õigus on projekti koostamisega tegeleval isikul [KaeVS](#) § 10 tähenduses (spetsialist, kes omab õigust koostada kaevandamise, kaeveõhne teisese kasutamise vastavat projekti ja on registreeritud).

1.3. Kinnisasja kasutamiseõigus maapõue kasutamisel

- Eraõiguslikule isikule kuuluva kinnisasja kasutamiseõigust maapõue kasutamisel reguleerib [MaaPS](#) § 52.
  - Kui üldgeoloogiline uurimistöö ei ole maavarade otsing, on kinnisasja omanik kohustatud seda oma kinnisasjal lubama.
  - Üldgeoloogilist uurimistööd ei või teha kinnisasja omaniku nõusolekuta viljapuuaia, õues või hoonete all ning elamule lähemal kui 50 meetrit.
  - Eraõiguslikule isikule kuuluval kinnisasjal võib teha geoloogilist uuringut, maavaraotsingut või kaevandada maavaravaru kokkuleppel kinnisasja omanikuga.
- Riigi- või munitsipaalomandisse kuuluva kinnisasja kasutamist reguleerib MaaPS § 53.
  - Riigi- või munitsipaalomandisse kuuluva kinnisasja kasutamiseks üldgeoloogiliseks uurimistööks või geoloogiliseks uuringuks on vajalik riigivara valitseja või valla- või linnavalitsuse kirjalik kooskõlastus.
  - Riigi- või munitsipaalomandisse kuuluv kinnisasi antakse kaevandamisloa taotlejale maavaravaru kaevandamiseks kasutada rendile andmise, kasutusvalduse või hoonestusõiguse seadmise teel. Riigile kuuluva kinnisasja maavaravaru kaevandamiseks andmise korra on kehtestanud Vabariigi Valitsuse 09.06.2005. a määrusega nr 132 „[Riigile kuuluva kinnisasja maavaravaru kaevandamiseks andmise kord](#)“. Munitsipaalomandisse kuuluva kinnisasja maavaravaru kaevandamiseks andmise korra kehtestab valla- või linnavolikogu.
- Kaevandamisloa omanik hüvitab maavaravaru kaevandamisega tekitatud kahju sõltumata oma süüst. Maavaravaru kaevandamisega tekitatud kahju kannatanud isik peab kahju hüvitamise nõude esitama kolme aasta jooksul, arvates päevast, millal ta sai teada või pidi teada saama kahju tekitamisest.

1.4. Maavara kaevandamisõiguse tasu, selle arvutamine ja tasumine

- Maapõue kasutamisel on kehtestatud kaevandamisõiguse tasud [KeTS](#) § 9 alusel. Sätestatud on loodusvara kasutusõiguse tasu määramise alused, saastetasumäärad, nende arvutamise ja tasumise kord ning keskkonnakasutusest riigieelarvesse laekuva raha kasutamise alused ja sihtotstarve.
- Maavara kaevandamisõiguse tasu ei nõuta, kui:
  - maavaravaru või keskkonnaregistris arvele võtmata kivimit, setendit, vedelikku või gaasi võtab füüsilisest isikust kinnisasja omanik [MaaPS](#) § 59 lõikes 2 nimetatud otstarbel;
  - maavaravaru kasutatakse või muudetakse kasutuskõlbmatuks ulatuses, mis on vajalik vara või keskkonna kaitseks erakorralises olukorras nagu tulekahju, üleujutus või muu õnnetus. Kaevandamisõiguse tasu maksmisest vabastatud maavaravaru koguse määrab kaevandamisloa omaniku kirjalikul taotlusel kaevandamisloa andja.
- Käesolevas osas on tähelepanu juhitud maavara kaevandamisõiguse tasule ja keskkonnatasude arvutamisele ja maksmisele.
  - Kõikide maavaraliikide tasumäärad aastani 2015 on toodud vabariigi valitsuse 12.11.2009. a määruses „[Riigile kuuluva maavaravaru kaevandamisõiguse tasumäärad](#)“.
  - Lisaks lähtutakse tasumäära kehtestamisel maavaravaru kvaliteedist, defitsiitsusest, kaasnevate maavaravarude kaitsevajadusest, kaevandamiskoha ökoloogilisest väärtusest, kaevandamistingimustest ning maavaravarude kasutusala. Sõltuvalt tegevuse iseloomust võidakse lisaks kaevandamisõiguse tasumääradele rakendada ka näiteks vee erikasutusõiguse ning jäätmete kõrvaldamise saastetasumäärasid ([KeTS](#) § 10 ja § 21). Teatud tingimustel rakendatakse tasude arvutamisel koefitsiente või muid kordajaid.
  - Keskkonnatasu arvutamise kohustus on loodusvara kasutajal, saasteainete välisõhku, veekogusse, põhjavette või pinnasesse heitjal ja jäätmete kõrvaldajal (nimekiri lühendatud). Keskkonnatasud arvutatakse keskkonnakasutuse toimumise kvartali kohta ja esitatakse vastava loa andjale. Keskkonnatasude arvutuse vormid on kehtestatud keskkonnaministri määrusega „[Keskkonnatasu deklaratsiooni vormid ja nende täitmise ning maavaravaru kaevandamise mahu aruande esitamise kord](#)“.
  - Maavaravaru kaevandaja, veekasutaja ja saasteainete keskkonda heitja või jäätmete kõrvaldaja esitab loa andjale või selleks volitatud asutusele hiljemalt aruandekvartalile järgneva kuu 10. kuupäevaks maavaravaru kaevandamise mahu aruande, kaevandamisõiguse jms vastavates lubades sätestatud tasude arvutused.

1.5. Keskkonnamõju hindamine (sh menetlusetapid)

- Keskkonnamõju hinnatakse [keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse \(KeHJS\)](#) alusel. Keskkonnamõju hinnatakse, kui:
  - Taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju ([KeHJS](#) § 5).
  - Kavandatakse tegevust, mis üksi või koostoimes teiste tegevustega mõjutab eeldatavalt oluliselt Natura 2000 võrgustiku ala (Natura 2000 on üle-euroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse).
- Tegevusluba [KeHJS](#) tähenduses on näiteks ehitusluba, vee erikasutusluba, jäätmeluba, maavara kaevandamise luba, geoloogilise uuringu luba või üldgeoloogilise uurimistöö luba (§ 7).
- Keskkonnamõju tuleb hinnata järgnevatel juhtudel ([KeHJS](#) § 3 ja § 6, loetelu oluliselt kohandatud ja lühendatud käesoleva dokumendi tarbeks):
  - otsustaja peab vajalikuks, sest kavandatav tegevus võib eeldatavalt omada olulist mõju Natura 2000 looduse või linnualale (Natura 2000 olemasolu saab kontrollida [maa-ameti](#) looduskaitse kaardirakendust kasutades).
  - pealmaakaevandamine suuremal kui 25 ha suurusel alal, allmaakaevandamine või turba mehhaniseeritud kaevandamine.
  - pealmaakaevandamise lõpetamine suuremal kui 25 ha suurusel alal, allmaakaevandamise või turba mehhaniseeritud kaevandamise lõpetamine.
  - kui tegevuse muutmisel või laiendamisel vastab see tervikuna [KeHJS](#) sätestatule (näiteks kui olemasolev pealmaakaevandus asub 15 ha suurusel alal ja luba taotletakse veel 15 ha suurusel alal kaevandamiseks (samas maardlas)).
- Keskkonnamõju hindamine võidakse algatada ka muu tegevuse korral ([KeHJS](#) § 6 lg 2). Keskkonnamõju hindamise algatamise või mittealgatamise otsuse alusel on vastav eelhinnang (kirjalik).
- Keskkonnamõju hindamisega seotud kulude katmise teostab isik, kes kavandab tegevust ja soovib seda ellu viia (arendaja/loa taotleja).
- Keskkonnamõju hindamise algatamise korral peatub tegevusloa taotluse menetlus keskkonnamõju hindamise (KMH) aruande heakskiitmiseni ([KeHJS](#) § 11 lg 11).
- Keskkonnamõju hindab või hindamist juhivad füüsilised isikud, kellel on keskkonnamõju hindamise litsents või juriidiline isik asjakohase litsentsiga töötaja kaudu. Litsentsil on määratud eksperdi pädevusvaldkonnad ([OÜ Eesti Geoloogiakeskuse](#) töötajatel on vastavad õigused).
- Keskkonnamõju hindamiste näidisaruannetega on võimalik tutvuda keskkonnaameti koduleheküljel [keskkonnamõju hindamiste rubriigis](#).

- KMH protsess koosneb kahest olulisest etapist. Alguses koostatakse KMH programm, kus pannakse paika olulisemad teemad ning isikud/asutused, keda tegevus puudutab. Teine osa on KMH aruande koostamine, kus kõiki olulisi teemasid käsitletakse põhjalikult ning tuuakse välja leevendavad meetmeid võimalike oluliste negatiivsete mõjude minimeerimiseks. KMH programmi ja aruande menetlemine käib sarnaste reeglite järgi, seetõttu on neid järgnevalt käsitletud koos (tabel 4).

Tabel 4. Ülevaade KMH menetlusprotsessist (alus Keskkonnaministeerium „Keskkonnamõju hindamine - juhend menetluse läbiviimiseks tegevusloa tasandil“; täiendatud töö koostaja poolt).

Nr	Viide	Tegevus	Teostaja(d)	Ajaperioodi täpsustus	Muud märkused
1	KeHJS § 11 lg 1	Esitatakse tegevusloa taotlus	Arendaja (loa taotleja)	Vaata ptk 1.1 ja 1.2	Vaata ptk 1.1 ja 1.2
2	KeHJS § 11 lg 2	Taotluse ülevaatamine ja vajadusel koostõlastuste küsimine teistelt haldusorganitelt	Otsustaja (loa andja)	Vaata ptk 1.1 ja 1.2	Vaata ptk 1.1 ja 1.2
3	KeHJS § 11 lg 4 ja § 12	KMH algatamine ja sellest teatamine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded	Otsustaja ja arendaja	KMH algatamisel peatub loa menetlusprotsess ja mittealgatamisel jätkub (vaata ptk 1.1 ja 1.2). Teatamine 14 päeva jooksul alates otsusest	Otsustaja avalikustab teate ja arendaja tasub riigilõivu (RLS, 6,39 eurot)
4; 8	KeHJS § 13 ja § 20	KMH programmi/aruande eelnõu koostamine	Arendaja ja ekspert (KMH litsentsiga isik)	Aeg sõltub paljudest parameetritest. KMH programm koostatakse peale algatamise otsust ja aruanne peale KMH programmi heakskiitmist.	Teenust saab pakkuda OÜ Eesti Geoloogiakeskus
5; 9	KeHJS § 16 ja § 21	KMH programmi/aruande eelnõu esitamine ja avalikust väljapanekust teatamine (sh ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded) ning avalik arutelu	Arendaja, ekspert ja otsustaja	Otsustaja teatab avalikust väljapanekust 14 päeva jooksul alates KMH programmi/aruande saamisest. Arendaja korraldab avaliku arutelu peale seda kui avalikust väljapanekust teavitamisest on möödunud vähemalt 14 päeva	Otsustaja avalikustab teate ja arendaja tasub riigilõivu (RLS, 6,39 eurot)

Nr	Viide	Tegevus	Teostaja(d)	Ajaperioodi täpsustus	Muud märkused
6; 10	KeHJS § 18 ja § 22	KMH programmi/aruande läbivaatamine ja heakskiitmine	Arendaja, ekspert, otsustaja ja järelvalve (Keskkonnaamet või Keskkonna-ministeerium)	KMH programmi/aruandet täiendatakse vajadusel ja esitatakse järelvalvele, kes langetab otsuse 30 päeva pärast alates KMH programmi/aruande saamisest	Peale heakskiitmist võib jätkuda loa menetlus (ptk 1.1 ja 1.2). Kui heakskiitmist ei toimu, siis määratakse järelvalve poolt tingimused KMH protsessi kordamiseks vms
7; 11	KeHJS § 19 ja § 23	KMH programmi/aruande heakskiitmisest teavitatakse ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded .	Järelvalvaja ja arendaja	14 päeva peale otsuse tegemist. KMH protsessi kestvuseks on tavapäraselt kuus kuud. Suur avalik huvi võib kestvust pikendada.	Otsustaja avalikustab teate ja arendaja tasub riigilõivu (RLS, 6,39 eurot).

1.6. Kaevandamisjäätmekava

- [MaaPS](#) sätestab, et kui geoloogilise uurimistö, uuringu või kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid ning jäätmete ladestamiskoht ei ole jäätmeoidla [Jääts](#) tähenduses, tuleb koostada kaevandamisjäätmekava, mis peab avalduma ka ptk 1.1 ja 1.2 kirjeldatud lubades.
- [Jääts](#) kohaselt nimetatakse jäätmeoidlaks igat ehitist või ala, mida kasutatakse tahkel, vedelal, lahuse või suspensiooni kujul olevate kaevandamisjäätmete kogumiseks või ladestamiseks.
- Kaevandamisjäätmekava peab tagama jäätmete ringluse ning kaevandamisjäätmete ohutu kõrvaldamise. Kava koostamisel tuleb muuhulgas arvestada jäätmeoidla haldamist ning soovituslik on oidla puhul järgida järgmisi nõudeid:
  - nõuab vähest ning võimaluse korral ei nõua suletud jäätmeoidla üldse järelhooldust ja järelevalvet;
  - hoiab ära või vähemalt minimeerib pikaajalise negatiivse mõju, mis tulenevad nt õhu või vee kaudu eralduvatest saasteainetest;
  - tagab olemasolevast maapinnast kõrgemale tõusvate tammide või puistangute pikaajalise geotehnilise stabiilsuse.
- Kaevandamisjäätmekava võidakse nõuda nii jäätmeoidla taotlemise korral kui ka loa vajaduse puudumisel ([Jääts](#) §42¹ lg 3).
- Täpsustavad nõuded kaevandamisjäätmekava sisule, sealhulgas jäätmekava esitamise, kinnitamise ja ülevaatamise korra on kehtestanud keskkonnaminister 09.11.2011. a määrusega nr 56 „[Kaevandamisjäätmete käitlemise kord](#)“.
- Kaevandamisjäätmekava eesmärk on vältida või vähendada jäätmete tekitamist ja nende ohtlikkust, silmas pidades:
  - jäätmekäitlust maavara kaevandamise ja rikastamise projekteerimisjärgus ning meetodi valikul;

- muutusi, mis võivad kaevandamisjäätmetes toimuda seoses jäätmelademe pindala suurenemisega ja maapinnal esinevate tingimuste mõjul;
- kaevandamisjäätmete paigutamist tagasi kaevetõnde pärast maavara väljamist, kui see on tehniliselt ja majanduslikult teostatav ning keskkonnasäästlik ning kooskõlas kehtivate nõuetega;
- pinnase tagasipanekut pärast jäätmeoidla sulgemist või, kui see pole praktiliselt teostatav, pinnase kasutamist mujal;
- maavarade rikastamisel vähem ohtlike toimeainete kasutamist.
- Kui käitaja hinnangul ei ole A-kategooria jäätmeoidla vajalik, peab ta seda piisavalt põhjendama, määratledes võimalikud õnnetusohud;
- Kui on tegemist A-kategooria jäätmeoidlaga, tuleb kaevandamisjäätmekavas esitada [JäätS](#) §-des 27²–27⁶ sätestatud nõuete ja suurõnnetuste vältimise põhimõtete järgimise kinnitus ning ohutuse juhtimissüsteemi ja käitisesisese hädaolukorra lahendamise kava kirjeldus.
- JäätS § 35² alusel määratakse jäätmeoidlale A-kategooria, kui esineb üks või mitu järgmistest asjaoludest:
  - jäätmeoidla praegust või tulevast suurust, asukohta ja keskkonnamõju arvesse võttev analüüs näitab, et rike, näiteks puistangu varing või tammi purunemine, või väärikäitamine võib põhjustada suurõnnetuse;
  - jäätmeoidlas on JäätS § 2 lõike 4 ja § 6 lõike 2 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määruste kohaselt ohtlikeks jäätmeteks klassifitseeritud jäätmeid üle teatava piiri;
  - jäätmeoidlas on kemikaaliseaduse kohaselt ohtlikeks aineteks või valmistiteks klassifitseeritud aineid või valmistisi üle teatava piiri.

2. PÕHJAVEE KASUTAMINE JA KAITSE

2.1. Puurkaevu ja puuraugu rajamine

- Puurkaevu ja puuraugu rajamist reguleerib [veeseaduse](#) (VeeS; RT I 1994, 40, 655) § 30 ja kasutamist § 30².
- Puurkaevu rajamiseks on nõutav [ehitusseaduse](#) (RT I 2002, 47, 297) kohane ehitusluba. Puuraugu ja sellise puurkaevu rajamiseks, mille projektikohane tootlikkus on alla 10 m³ ööpäevas ühe kinnisasja või kuni 50 inimese vajaduseks, on nõutav kohaliku omavalitsuse (KOV) kohane kirjalik nõusolek.
  - Enne ehitusloa või kirjaliku nõusoleku taotlemist peab puurkaevu või puuraugu rajamist kavandav isik (edaspidi *taotleja*) kooskõlastama rajatava puurkaevu või puuraugu asukoha KOV-ga.
  - Taotluses sisalduvad andmed on toodud VeeS § 30 lg 2.
  - KOV kooskõlastab rajatava puurkaevu või puuraugu asukoha või keeldub selle kooskõlastamisest 10 tööpäeva jooksul puurkaevu või puuraugu asukoha kooskõlastamise taotluse kättesaamisest arvates.
  - Kohalik omavalitsus edastab enne ehitusloa väljastamist või kirjaliku nõusoleku andmist puurkaevu või puuraugu rajamise taotluse Keskkonnaametile kooskõlastamiseks.
- Täpsemad nõuded puurkaevu ja puuraugu projekti ja konstruktsiooni ning likvideerimise ja rekonstrueerimise projekti kohta on kehtestanud keskkonnaminister määrusega (keskkonnaministri 29.07.2010. a määrus nr 3 „[Nõuded puurkaevu ja puuraugu projekti ja konstruktsiooni ning likvideerimise ja rekonstrueerimise projekti kohta, puurkaevu ja puuraugu projekteerimise, rajamise, kasutusele võtmise, likvideerimise ja conserveerimise kord ning puurkaevu või puuraugu asukoha kooskõlastamise, rajamise ja kasutusele võtmise taotluste, puurimispäeviku, puurkaevu ja puuraugu andmete keskkonnaregistrisse kandmiseks esitamise ning puurkaevu ja puuraugu likvideerimise akti vormid](#)“).
- Hüdrogeoloogilisi uuringud (sh põhjaveevaru hindamine), hüdrogeoloogilist kaardistamist, puuraukude ja puurkaevude projekteerimist ning puuraukude ja puurkaevude puurimist või likvideerimist võib teostada hüdrogeoloogiliste tööde tegemise litsentsi omav isik (VeeS § 12³). [OÜ Eesti Geoloogiakeskuse](#) töötajatel on vastavad õigused.
- Veeuuringuid võivad teha vastavat õigust omavad inimesed ja veeproove analüüsida atesteeritud laborid (VeeS § 12¹ ja 12²). [OÜ Eesti Geoloogiakeskuse](#) töötajatel ning laboril on vastavad õigused.

2.2. Vee erikasutusluba

- VeeS alusel peab põhjavee kasutajal olema vee erikasutusluba (kiritõend tegevuse lubamiseks) järgmiste põhjaveega seotud tegevuste läbiviimiseks (loetelu lühendatud):
  - võetakse põhjavett rohkem kui 5 m³ ööpäevas;
  - võetakse mineraalvett;
  - juhatakse heitvett või saasteaineid põhjavette.
- Vee erikasutusloa annab Keskkonnaamet (teatud juhtudel Keskkonnaministeerium) kuni viieks aastaks. Menetlusprotsessi kirjeldab tabel 5. Vee erikasutusloa andmisest keeldutakse, kui (lühendatud):
  - veevaru ei ole piisav või ohustab vee erikasutus otseselt inimese tervist või keskkonda;
  - põhjaveekihi seisundit halvendatakse ulatuses, mis muudab selle kasutamiskõlbmatuks;
  - taotletav tegevus ei ole kooskõlas õigusaktidega või on esitatud tegelikkusele mittevastavaid andmeid.
- Vee erikasutusloa ja ajutise vee erikasutusloa andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise kord, loa taotlemiseks vajalike materjalide loetelu ja loa vormid on kehtestatud keskkonnaministri määrusega (keskkonnaministri 26.03.2002. a määrus nr 18 „[Vee erikasutusloa ja ajutise vee erikasutusloa andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise kord, loa taotlemiseks vajalike materjalide loetelu ja loa vormid](#)“).

Tabel 5. Ülevaade vee erikasutusloa menetlusprotsessist.

Nr	Viide	Tegevus	Teostaja(d)	Ajaperiood (kui on)	Muud märkused (kui on)
1	KKM määrus* § 15	Vee erikasutusloa taotluse esitamine	Taotleja	Sõltub taotletavast tegevusest	Taotluse koostamise konsultatsiooni pakub ka OÜ Eesti Geoloogiakeskus
2	VeeS § 9 ¹	Menetluse algatamise teate avalikustamine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded	Loa andja (üldjuhul Keskkonnaamet) ja taotleja	21 päeva jooksul pärast vee erikasutusloa taotluse menetlusse võtmist	Loa andja avalikustab teate ja loa taotleja tasub riigilõivu (RLS, 6,39 eurot)
3	VeeS § 9 lg 7	Otsus keskkonnamõju hindamise (KMH) algatamise või algatamata jätmise kohta	Loa andja	Pärast vee erikasutusloa taotluse menetlusse võtmist	Vt ptk 1.5. Loa menetlus peatub kui KMH algatatakse ja jätkub peale KMH protsessi lõppu
4	VeeS § 9 ¹ lg 3	Vee erikasutusloa taotluse kohta kirjalike ettepanekute ja vastuväidete esitamine	Igaüks	Kolme kuu jooksul alates taotluse registreerimisest kuupäevast	Esitatakse loa andjale

Nr	Viide	Tegevus	Teostaja(d)	Ajaperiood (kui on)	Muud märkused (kui on)
5	VeeS § 9 ¹ lg 5	Otsus vee erikasutusloa andmise kohta ja teate avalikustamine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded	Loa andja ja taotleja	7 päeva pärast loa andmise otsuse tegemist	Loa andja avalikustab teate ja loa taotleja tasub riigilõivu (RLS, 6,39 eurot)

* KKM määrus - määrus „Vee erikasutusloa ja ajutise vee erikasutusloa andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise kord, loa taotlemiseks vajalike materjalide loetelu ja loa vormid”.

2.3. Puurkaevu ja puuraugu likvideerimine, konserveerimine või rekonstrueerimine

- Puurkaevu ja puuraugu likvideerimist, konserveerimist või rekonstrueerimist reguleerib [VeeS](#) § 30³... 30⁵.
- Täpsemad nõuded puurkaevu ja puuraugu projekti ja konstruktsiooni ning likvideerimise ja rekonstrueerimise projekti kohta on kehtestanud keskkonnaminister määrusega („[Nõuded puurkaevu ja puuraugu projekti ja konstruktsiooni ning likvideerimise ja rekonstrueerimise projekti kohta, puurkaevu ja puuraugu projekteerimise, rajamise, kasutusele võtmise, likvideerimise ja konserveerimise kord ning puurkaevu või puuraugu asukoha kooskõlastamise, rajamise ja kasutusele võtmise taotluste, puurimispäeviku, puurkaevu ja puuraugu andmete keskkonnaregistrisse kandmiseks esitamise ning puurkaevu ja puuraugu likvideerimise akti vormid](#)“).
- Puurkaevude projekteerimist ning puuraukude ja puurkaevude puurimist või likvideerimist võib teostada hüdrogeoloogiliste tööde tegemise litsentsi omav isik (VeeS § 12³). [OÜ Eesti Geoloogiakeskuse](#) töötajatel on vastavad õigused.
- Puurkaevu või puuraugu omanik või maaomanik on kohustatud likvideerima kasutamiskõlbmatu, põhjavee seisundile ohtliku või kasutusotstarbe kaotanud puurkaevu või puuraugu.
- Puurkaev või puurauk likvideeritakse puurkaevu või puuraugu likvideerimise projekti alusel, mille peab kooskõlastama Keskkonnaametiga, kes küsib seiskohta ka projekti toimumiskoha kohalikult omavalitsuselt (KOV). Pärast likvideerimist koostab töid teostanud isik likvideerimise akti ning esitab selle Keskkonnaametile ja KOV-le.
- Puurkaevu või puuraugu omanik või maaomanik on kohustatud konserveerima enam kui üks aasta kasutusest väljas olnud puurkaevu või puuraugu, teavitades sellest Keskkonnaametit ja KOV-i.
- Puurkaevu või puuraugu rekonstrueerimine on puurkaevu või puuraugu ümbertegemine, puurkaevule või puuraugule osade lisamine või asendamine puurkaevu või puuraugu seisukorra parandamiseks, rikke kõrvaldamiseks või kasutusaja pikendamiseks. Töid teostatakse projekteerija koostatud projekti alusel, mis kooskõlastatakse Keskkonnaametiga. Keskkonnaamet kooskõlastab projekti või keeldub projekti kooskõlastamisest 10 tööpäeva jooksul, projekti saamise päevast arvates.

2.4. Põhjavee kaitstus

- Põhjavee kaitstust reguleerib [VeeS](#) § 26¹³. Põhjavee kaitstuseks nimetatakse põhjaveekihi kaetust veepidemega või vett halvasti juhtiva pinnasekihiga. Kaitstuse hindamisel arvestatakse pinnakatte koostist ja kõiki põhjaveekihi kohal lasuvaid veepidemeid.
- Põhjaveekihi kaitstuse järgi jagunevad alad järgmiselt:
  - kaitsmata põhjaveega alaks loetakse karstialad ja alvarid ning ala, kus põhjaveekihil lasub kuni kahe meetri paksune moreenikiht või kuni 20 meetri paksune liiva- või kruusakiht;
  - nõrgalt kaitstud põhjaveega alaks loetakse ala, kus põhjaveekihil lasub 2–10 meetri paksune moreenikiht või kuni kahe meetri paksune savi- või liivsavikiht või 20–40 meetri paksune liiva- või kruusakiht;
  - keskmiselt kaitstud põhjaveega alaks loetakse ala, kus põhjaveekihil lasub 10–20 meetri paksune moreenikiht või 2–5 meetri paksune savi- või liivsavikiht;
  - suhteliselt kaitstud põhjaveega alaks loetakse ala, kus põhjaveekihil lasub üle 20 meetri paksune moreenikiht või üle viie meetri paksune savi- või liivsavikiht;
  - kaitstud põhjaveega alaks loetakse ala, kus põhjaveekiht on kaetud regionaalse veepidemega.
- Infot, millise kaitstusega on antud ala põhjaveekiht, on võimalik saada näiteks Maa-ameti [Geoportaalist](#) (info terve Eesti kohta käesoleval hetkel puudub), OÜ [Eesti Geoloogiakeskusest](#) või piirkondlikust [Keskkonnaametist](#).
- Puurkaevude projekteerimist ning puuraukude ja puurkaevude puurimist või likvideerimist võib teostada hüdrogeoloogiliste tööde tegemise litsentsi omav isik ([VeeS](#) § 12³). [OÜ Eesti Geoloogiakeskuse](#) töötajatel on vastavad õigused.